

{ הרחבה בענין דין שמחה בפורים אם ענינו כבכל המועדים: הנה לענין דין שמחה בר"ה, נראה מלשון השו"ע שיש דין שמחה בר"ה שכתב 'אוכלין ושותין ושמחים בר"ה והנה לפי"ז צ"ע על מש"כ המג"א שיש להמנע מאכילת בשר ושתית יין בר"ה, והלא אין שמחה אלא בבשר ויין כבשאר הרגלים, וכיצד מבטלין דין שמחה. והארכתי בענין זה בקובץ תשובות 'עיון הפרשה' עניני ר"ה תשעו' ואחזור על עיקר הדברים, וממילא יתבאר ענין זה גם לענין פורים, וכמשי"ת.

הנה בספר 'ירח למועדים' להגר"י אולשין שליט"א ר"י ליקווד ביאר, דהנה בביאור"ג הביא מקור לפסק השו"ע בסי' תקצ"ז 'אוכלין ושותין ושמחים בר"ה וז"ל - ירושלמי פ"ק דר"ה (פ"א ה"ג) והביאו הרא"ש סוף ר"ה (פ"ד סי' יב') וכ"כ בנחמיה "אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם, ונאמר שם "היום קדוש לה' אלוקים אל תתאבלו ואל תבכו" - עכ"ל. והנה בירושלמי שם אמרו - 'אמר רבי סימון כתיב "כי מי גוי גדול" רבי חנינא ורבי יהושע, חד אמר איזו אומה כאומה זאת שיודעת אופיה של אלוהיה, בנוהג שבעולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתכסה שחורים ומגדל זקנו ואינו חותך צפורניו, לפי שאינו יודע איך דינו יוצא, אבל ישראל אינן כן לובשין לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחים זקנם וחותכים צפורניהם ואוכלין ושותין ושמחים בר"ה, לפי שיודעין שהקב"ה עושה להם נסים ומטה את דינם לכף זכות וקורע להם גזר דינם. - עכ"ל הירושלמי. ומבואר בזה, דהאכילה ושתיה בר"ה אי"ז מדין 'שמחת יו"ט' אלא מטעם שזה מורה על הבטחון שלנו שיעשה לנו נס ויזכה אותנו בדין.

ומעתה ל"ק קו' הנ"ל לענין ר"ה, דבאמת מה שראוי להימנע מאכילת בשר ושתית יין, אי"ז סתירה למה ששמחים ואוכלין ושותין בר"ה, דלעולם דין 'שמחה' אינו נוהג בר"ה ולכך אין דין אכילת בשר ושתית יין, שזהו מכת חיוב שמחת יו"ט, ואילו מה ששמחין ואוכלין ושותין הוא מטעם להורות את בטחוננו בה' שיעשה לנו נס.

אמנם מה שיש לעי' בזה הוא, דהנה המשנ"ב בסי' תקצ"ז ס"ק א' ביאר פסק השו"ע שאוכלין ושותין ושמחין בר"ה, דאע"ג שהוא יום דין, מ"מ מצות 'ושמחת בחגך' שייך גם בו, שגם הוא בכלל חג, ככתוב בתהילים (פא' ב') 'תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו' ונאמר בנחמיה (ח' י') 'אכלו משמנים ושתו ממתקים'. ומקור דברי המשנ"ב הם בב"ח שם שכי' דיו"ט ראשון דר"ה הוא דאו', דכתיב בתורה 'ושמחת בחגך' ור"ה איקרי חג, ואמר ר"י בר"ה ד: הוקשו כל המועדים זל"ז, עיי"ש בדבריו. ובדבריהם מבוי' דלא כמש"כ הגר"א, ולעולם כוונת השו"ע ששמחין ואוכלין ושותין, מדין שמחת יו"ט וככל המועדים, ומעתה שוב צ"ע, אי"כ מדוע ראוי להימנע מאכילת בשר ושתית יין, ומאי שנא משאר המועדים שזהו האופן לקיים דין השמחה הנוהג במועד?.

ואשר יראה בזה בעזרי"ת (ועיקר הדברים ראיתי בספר הנ"ל כעין זה) דהנה הגר"י הביא להקשות בשם אביו הגר"ח (הובא בסי' 'מקראי קדשי ימים נוראים סי' ח') על מה שאמרו בגמ' בר"ה לב: דאין קוראין את ההלל בר"ה כיון שספרי מתים וספרי חיים פתוחין לפנינו וישראל אומרין שירה. ולכאוי' צ"ע שהרי במקדש אמרו שיר של יום גם בר"ה, וכיצד אמרוהו והלא ספרי חיים ומתים פתוחין לפנינו? ותירץ הגר"ח דשאני דין אמירת הלל דבעינן שיהיה 'שמחה שלימה' ובר"ה שאין השמחה שלימה אין מוכשר לומר בו הלל, משא"כ שאר השירות נאמרות גם כשאין 'שמחה שלימה'. ומבואר בדברי הגר"ח, דאף בר"ה איכא דין 'שמחה' אלא דאי"ז 'שמחה שלימה' ואמירת ההלל טעונה שמחה שלימה. ובספר 'מקראי קדשי' הביא ראיה לדברי הגר"ח מלשון הר"מ בהלכות חנוכה פ"ג ה"ו שכתב 'אבל ר"ה ויוה"כ אין בהם הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה' עכ"ל. וממש"כ שאין בהם 'שמחה יתירה' נראה דעיקר דין שמחה כן נוהג בימים הללו אלא ששמחה יתירה אין בימים הללו, וזהו הטעם שאין אומרין הלל, דהלל טעון 'שמחה יתירה'. וכדברי הגר"ח.

ואמנם עיקר דברי הגר"ח צ"ב, מה החילוק בין דין 'שמחה' שנוהג בימים הללו ל'שמחה יתירה' שאין נוהג בימים הללו, וממנ"פ אם דין שמחה בימים הללו הוא ככל הרגלים, מ"ש דלא נוהג בו שמחה יתירה, ומנ"ל בכלל דין 'שמחה יתירה' בשאר המועדים. וצ"ע.

והנראה בזה הוא, עפמש"כ הר"מ בפ"ו מהלכות יו"ט 'שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים, חייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו וכל הנלוים עליו, שנאמר 'ושמחת בחגך' כיצד הקטנים נותן להם קליות ומגדנות ואגוזים, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטים נאים כפי ממונו, והאנשים אוכלין בשר ושותין יין, שאין שמחה